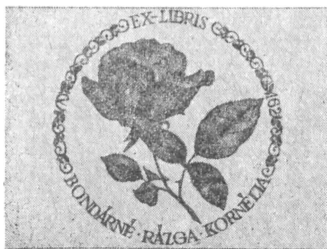

Dér Zoltán: Csáth Géza-bibliográfia

A 20. századi magyar irodalom kutatói rég érzik és szenvedik a teljességre törő, egy-egy szerző életművét s a rá vonatkozó irodalmat is időrendben feltáró *személyi bibliográfiák* hiányát. Félmegoldások, a bibliográfiai feladat egyik vagy másik részét vállaló munkák persze születtek. Az Ady-, a József Attila-, a Radnóti-bibliográfia készítői például tiszteletre méltó nagy munkát végeztek; összeállításaik nélkülözhetetlen segédkönyvek. E költők életművét aligha lehetne nélkülük kutatni. Am bármily meglepő is: egyiküknek sincs olyan, időrendbe szedett publikáció-jegyzéke, mely választ adna arra a „primitív”, de kutatás közben minduntalan előkerülő kérdésre, hogy *egy adott időszakban* mit s hol publikáltak. Babits, Kosztolányi s sok más kiválóságunk életművét pedig — bibliográfia híján — még ennyire sem ismerjük, holott némelyikük (például Kosztolányi, Kassák) rendkívül termékeny, sokat dolgozó és sokat publikáló író volt. Esetükben tehát bibliográfia nélkül mozdulni sem lehet, nemhogy módszeresen kutatni.

Dér Zoltán jugoszláviai magyar irodalomtörténész és bibliográfus közelmúltban megjelent Csáth Géza-bibliográfiája e gondot enyhíti a maga területén, egy irodalomtörténetileg fontos író életművének földolgozásával. E tény önmagában is értéke munkájának, a földolgozott anyag nagysága s (föltehető) teljessége pedig kiemelkedő helyet jelöl ki neki a személyi bibliográfiák közt. (Mégha egyik-másik szerkezeti és technikai megoldása vitatható is!)

A Csáth-bibliográfia anyaga, nagyon helyesen, időrendben sorakozik; előbb az önálló kötetek (tartalmukat annotáció tárja föl), utánuk pedig, kötetenként külön-külön, a műre vonatkozó ismertetések címlírásai. Az önállóan megjelent művek után a lapokban közölt írárok időrendi regisztrálása következik, majd

(logikus bontásban) a Csáthról szóló irodalom, végül pedig a mutatók. E szerkezet biztonságos áttekintést kínál a Csáth-életműről s a róla szóló irodalomról, és a mutatók is pedánsak, hasznosak. A címmutató (külön Csáth műveié, külön a róla írottaké) és a névmutató lehetővé teszi a legfontosabb visszakeresési szempontok érvényesítését.

Ezt a logikus, világos szerkezetet, sajátos, megítélsem szerint kicsit bonyolulttá teszi néhány részfejezet, melyet Dér Zoltán e szerkezetbe (főlőslegesen) beépített. A *Bemutatott színművei* c. fejezet például részben inkább egy életrajzi kronológiába tartoznék (103., 104., 177., 181., 183. és 185. tétel), hisz a színházi előadások regisztrálása nem bibliográfiai feladat; részben pedig a bibliográfia egységes időrendjébe kívánkoznék, s csak mutatóval kéne fölhívni rá a figyelmet. Ugyancsak nem bibliográfiába való a *Művei a rádióban* című rész valamennyi tétele, a *Művei a televízióban* rész több tétele (1140., 1153., 1156.), valamint a *Pályaművei, Zeneművei, Előadóművészete* c. fejezetek több tétele. Amit Dér e tételekben ad, kétségkívül fontos, de — mivel nem publikációkról van szó — más módot kellett volna találni regisztrálásukra. Elhagyásukkal egyneműbb, áttekinthetőbb lett volna a Csáth-bibliográfia; ami nem elvetendő szempont.

Hiányt, bár kerestem, nem találtam; ez a bibliográfia hitelét nagymértékben növeli, hisz tudjuk, „teljes” bibliográfiát csinálni szinte lehetetlen. Dér ugyan utal néhány írásra, amit nem sikerült fölkuatnia; e hiányok regisztrálása azonban éppen a bibliográfia megbízhatóságát mutatja. (Csáthnak *A Városban* megjelent, Dér által meg nem talált közleményéhez egy útbaigazító adatra azért utalhatunk. *A Városról* és Csáthról írt *Fóthi-Frank* László: Tóth Árpád irodalmi kezdeteiről címmel az *Irodalomtörténet*, 1961. 1. számában. Adatain elindulva talán el lehet jutni Csáth írásáig.)

Mindent összevetve: Dér Zoltán bibliográfiája a Csáth-kutatás jelentős eredménye s állomása. A technikai, szerkezetbeli problémákért bőven kárpótol az anyag, amit Dér összegyűjtött, s most kezünkbe adott. Csáth Géza munkásságával többé már nem lehet foglalkozni e bibliográfia nélkül. (*Újvidék* 1977. *Forum Könyvkiadó*, 202 l.)

Lengyel András